

15. cvičení – Derivace

<https://www2.karlin.mff.cuni.cz/~kuncova/vyuka.php>, kuncova@karlin.mff.cuni.cz

Příklady

Spočtěte derivace následujících funkcí, určete definiční obory funkcí i jejich derivací

1. (a) $6x$

Řešení: $(6x)' = 6 \cdot 1,$

$x \in \mathbb{R}$

(b) $x^3 + 2x - \sin x + 2$

Řešení: $(x^3 + 2x - \sin x + 2)' = 3x^2 + 2 - \cos x + 0,$

$x \in \mathbb{R}$

(c) $-2 \cos x + 4e^x + \frac{1}{3}x^7$

Řešení: $(-2 \cos x + 4e^x + \frac{1}{3}x^7)' = -2 \cdot (-\sin x) + 4e^x + \frac{1}{3} \cdot 7x^6,$

$x \in \mathbb{R}$

(d) $\sqrt{x} + \frac{2}{\sqrt{x}}$

Řešení: $(\sqrt{x} + \frac{2}{\sqrt{x}})' = (x^{1/2} + 2x^{-1/2})' = \frac{1}{2}x^{-1/2} - 2 \cdot \frac{1}{2}x^{-3/2} = \frac{1}{2\sqrt{x}} - \frac{1}{\sqrt{x^3}},$

$x > 0$

(e) $\sqrt[3]{x} - \sqrt[4]{x^7}$

Řešení: $(\sqrt[3]{x} - \sqrt[4]{x^7})' = (x^{1/3} - x^{7/4})' = 1/3x^{-2/3} - 7/4x^{3/4} = \frac{1}{3\sqrt[3]{x^2}} - \frac{7}{4}\sqrt[4]{x^3}$

$D_f : x \geq 0, D_{f'} : x > 0$

(f) $\frac{1}{x} + \frac{2}{x^2} + \frac{3}{x^3}$

Řešení:

$$\left(\frac{1}{x} + \frac{2}{x^2} + \frac{3}{x^3} \right)' = (x^{-1} + 2x^{-2} + 3x^{-3})' = -x^{-2} - 4x^{-3} - 9x^{-4}$$

$x \neq 0$

(g) $\ln x + \frac{\cos x}{\pi}$

Řešení: $(\ln x + \frac{\cos x}{\pi})' = \frac{1}{x} - \frac{1}{\pi} \sin x$

$x > 0$

(h) $\cot x + \tan x$

Řešení: $(\cot x + \tan x)' = -\frac{1}{\sin^2 x} + \frac{1}{\cos^2 x}$

$x \neq k\frac{\pi}{2}, k \in \mathbb{Z}$

(i) $\arcsin x - 3 \operatorname{arccot} x$

Řešení: $(\arcsin x - 3 \operatorname{arccot} x)' = \frac{1}{\sqrt{1-x^2}} + \frac{3}{1+x^2}$

$D_f : x \in [-1, 1], D_{f'} : x \in (-1, 1)$

(j) $2 \arctan x + \arccos x$

Řešení: $(2 \arctan x + \arccos x)' = \frac{2}{1+x^2} + \frac{-1}{\sqrt{1-x^2}}$

$$D_f : x \in [-1, 1], D_{f'} : x \in (-1, 1)$$

2. (a) xe^x

Řešení:

$$(xe^x)' = x'e^x + x(e^x)' = e^x + xe^x$$

$$(b) \frac{x}{\frac{3x-2}{x^2+1}}$$

Řešení:

$$\left(\frac{3x-2}{x^2+1}\right)' = \frac{3(1+x^2) - (3x-2)2x}{(1+x^2)^2}$$

$$x \in \mathbb{R}$$

(c) $x^2 e^x \sin x$

Řešení:

$$\begin{aligned} (x^2 e^x \sin x)' &= (x^2)' e^x \sin x + x^2 (e^x \sin x)' = 2x e^x \sin x + x^2 ((e^x)' \sin x + e^x (\sin x)') \\ &= 2x e^x \sin x + x^2 (e^x \sin x + e^x \cos x) \end{aligned}$$

$$x \in \mathbb{R}$$

$$(d) \frac{1+x-x^2}{1-x+x^2}$$

Řešení:

$$\begin{aligned} \left(\frac{1+x-x^2}{1-x+x^2}\right)' &= \frac{(1+x-x^2)'(1-x+x^2) - (1+x-x^2)(1-x+x^2)'}{(1-x+x^2)^2} \\ &= \frac{(1-2x)(1-x+x^2) - (1+x-x^2)(-1+2x)}{(1-x+x^2)^2} \\ &= \frac{1-x+x^2 - 2x + 2x^2 - 2x^3 + 1+x-x^2 - 2x - 2x^2 + 2x^3}{(1-x+x^2)^2} \\ &= \frac{2-4x}{(1-x+x^2)^2} \end{aligned}$$

$$x \in \mathbb{R}$$

(e) $e^x(x^2 - 2x + 2)$

Řešení: Aritmetika derivací. Tedy:

$$\begin{aligned} (e^x(x^2 - 2x + 2))' &\stackrel{AD}{=} e^x'(x^2 - 2x + 2) + e^x(x^2 - 2x + 2)' = \\ &= e^x(x^2 - 2x + 2) + e^x(2x - 2) = e^x \cdot x^2 \end{aligned}$$

$$x \in \mathbb{R}$$

$$(f) \frac{1}{\ln x}$$

Řešení:

$$\left(\frac{1}{\ln x}\right)' = \frac{0 - \frac{1}{x}}{(\ln x)^2} = \frac{-1}{x \ln^2 x}$$

$$x > 0, x \neq 1$$

3. (a) $\arccot 2x$

Řešení: $(\arccot 2x)' = \frac{-1}{1+(2x)^2} \cdot 2$
 $x \in \mathbb{R}$

(b) $(3x^2 - 2x + 10)^{10}$

Řešení: $(3x^2 - 2x + 10)^{10} = 10(3x^2 - 2x + 10)^9(6x - 2)$,
 $x \in \mathbb{R}$

(c) $\sqrt{x} - \arctan \sqrt{x}$

Řešení:

$$(\sqrt{x} - \arctan \sqrt{x})' = \frac{1}{2\sqrt{x}} - \frac{1}{1+(\sqrt{x})^2} \frac{1}{2\sqrt{x}}$$

$D_f : x \geq 0, D_{f'} : x > 0$

(d) $\ln^3 x^2$

Řešení:

$$(\ln^3 x^2)' = 3(\ln^2 x^2) \cdot \frac{1}{x^2} \cdot 2x$$

$x \neq 0$

(e) $\sqrt{4 - x^2}$

Řešení:

$$\sqrt{4 - x^2}' = \frac{1}{2\sqrt{4 - x^2}}(-2x)$$

$D_f : x \in [-2, 2], D_{f'} : x \in (-2, 2)$

(f) $\ln(\sin x)$

Řešení:

$$(\ln(\sin x))' = \frac{1}{\sin x} \cos x$$

$\sin x > 0$, tedy $x \in (0, \pi) + 2k\pi, k \in \mathbb{Z}$

(g) $\ln \ln(x - 3) + \arcsin \frac{x - 5}{2}$

Řešení:

$$\left(\ln \ln(x - 3) + \arcsin \frac{x - 5}{2} \right)' = \frac{1}{\ln(x - 3)} \frac{1}{x - 3} + \frac{1}{\sqrt{1 - (\frac{x-5}{2})^2}} \frac{1}{2}$$

$x > 3, x - 3 > 1$, tedy $x > 4$. Navíc $3 < x < 7$. Celkem $4 < x < 7$

(h) x^x

Řešení: Nejprve rozepíšeme funkci jako

$$x^x = e^{x \ln x}.$$

To je složená funkce, tedy: $f(x) = e^y$, $f'(x) = e^y$ a $g(x) = x \ln x$ a $g'(x) = 1 \cdot \ln x + x \cdot \frac{1}{x}$ (derivace součinu, x je spojité na celém $\mathbb{R}$). Celkem máme:

$$(e^{x \ln x})' = e^{x \ln x} (\ln x + 1) = x^x (\ln x + 1)$$

Jelikož se x vyskytuje v logaritmu, tak $x > 0$. Jinak x i $\ln x$ jsou spojité a jejich součin je také spojitý, máme podmínky věty.

(i) $x^{(\sin x)}$

Řešení:

$$(x^{\sin x})' = (e^{\sin x \ln x})' = e^{\sin x \ln x} \cdot (\cos x \ln x + \sin x \cdot \frac{1}{x})$$

$$x > 0$$

(j) $\sin(\sin(\sin x))$

Řešení: Také složená funkce:

$$\begin{aligned} (\sin(\sin(\sin x)))' &\stackrel{SD}{=} \cos(\sin(\sin x)) \cdot (\sin(\sin x))' \stackrel{SD}{=} \\ &\cos(\sin(\sin x)) \cdot \cos(\sin x) \cdot (\sin x)' \stackrel{SD}{=} \cos(\sin(\sin x)) \cdot \cos(\sin x) \cdot (\cos x) \end{aligned}$$

Všechny funkce jsou spojité na $\mathbb{R}$, tak podmínky věty splněny.

(k) $\ln(\ln^2(\ln^3 x))$

Řešení: Opakováně zderivujeme složenou funkci, prve: $f(x) = \ln y$, $f'(x) = \frac{1}{y}$, $g(x) = \ln^2(\ln^3 x)$. Tedy máme:

$$(\ln(\ln^2(\ln^3 x)))' \stackrel{SD}{=} \frac{1}{\ln^2(\ln^3 x)} \cdot (\ln^2(\ln^3 x))'$$

Další derivace: vnější funkce $f(x) = y^2$, $f'(x) = 2y$ a vnitřní $g(x) = \ln(\ln^3 x)$.

Celkem:

$$(\ln^2(\ln^3 x))' \stackrel{SD}{=} 2 \ln(\ln^3 x) \cdot (\ln(\ln^3 x))'.$$

Dále, vnější $f(x) = \ln y$, $f'(x) = \frac{1}{y}$ a vnitřní $g(x) = \ln^3 x$. Získali jsme:

$$(\ln(\ln^3 x))' \stackrel{SD}{=} \frac{1}{\ln^3 x} \cdot (\ln^3 x)'$$

Pokračujeme, vnější $f(x) = y^3$, $f'(x) = 3y^2$ a vnitřní $g(x) = \ln x$, $g'(x) = \frac{1}{x}$, celkem

$$(\ln^3 x)' = 3 \ln^2 x \cdot \frac{1}{x}$$

Celá úloha:

$$\begin{aligned} (\ln(\ln^2(\ln^3 x)))' &\stackrel{SD}{=} \frac{1}{\ln^2(\ln^3 x)} \cdot (\ln^2(\ln^3 x))' \stackrel{SD}{=} \frac{1}{\ln^2(\ln^3 x)} \cdot 2 \ln(\ln^3 x) \cdot (\ln(\ln^3 x))' \stackrel{SD}{=} \\ &\frac{1}{\ln^2(\ln^3 x)} \cdot 2 \ln(\ln^3 x) \cdot \frac{1}{\ln^3 x} \cdot (\ln^3 x)' \stackrel{SD}{=} \frac{1}{\ln^2(\ln^3 x)} \cdot 2 \ln(\ln^3 x) \cdot \frac{1}{\ln^3 x} \cdot 3 \ln^2 x \cdot (\ln x)' \stackrel{SD}{=} \\ &\frac{1}{\ln^2(\ln^3 x)} \cdot 2 \ln(\ln^3 x) \cdot \frac{1}{\ln^3 x} \cdot 3 \ln^2 x \cdot \frac{1}{x} = \frac{6}{x \ln(\ln^3 x) \ln x} \end{aligned}$$

Věty jsme používali bez předpokladů, je potřeba je doplnit. Polynomy i logaritmy jsou spojité na svém definičním oboru, takže ten musíme určit. Z logaritmů máme

$$x > 0$$

a dále

$$\ln^2(\ln^3 x) > 0$$

tedy

$$|\ln^3 x| \neq 1 \quad \text{a} \quad \ln^3 x > 0$$

odtud

$$x > 1, \quad x \neq e.$$

Závěr: $x \in (1, e), (e, \infty)$.

$$(l) \frac{\sin^2 x}{\sin x^2}$$

Řešení: derivujeme podíl a ještě dvě složené funkce. Nejprve podíl (vše je spojité):

$$\left(\frac{\sin^2 x}{\sin x^2} \right)' \stackrel{AD}{=} \frac{(\sin^2 x)' \sin x^2 - \sin^2 x (\sin x^2)'}{(\sin x^2)^2}$$

a nyní se podíváme na ty složené fce: první případ – $\sin^2 x$, vnější $f(x) = y^2$, $f'(x) = 2y$ a vnitřní $g(x) = \sin x$, $g'(x) = \cos x$, sinus je spojitý, dohromady $(\sin^2 x)' \stackrel{SD}{=} 2 \sin x \cdot \cos x$.

druhý případ – $\sin x^2$, vnější $f(x) = \sin y$, $f'(x) = \cos y$, vnitřní $g(x) = x^2$, $g'(x) = 2x$. Polynomy jsou spojité, máme tedy dohromady

$$(\sin x^2)' \stackrel{SD}{=} \cos x^2 \cdot 2x$$

Dosadíme zpět a máme:

$$\begin{aligned} \left(\frac{\sin^2 x}{\sin x^2} \right)' &\stackrel{AD}{=} \frac{(\sin^2 x)' \sin x^2 - \sin^2 x (\sin x^2)'}{(\sin x^2)^2} \stackrel{SD}{=} \\ &\frac{2 \sin x \cos x \sin x^2 - \sin^2 x \cos x^2 \cdot 2x}{(\sin x^2)^2} \end{aligned}$$

Podmínky: ve jmenovateli nesmí být nula, tedy $x^2 \neq k\pi$.

$$(m) 2^{\tan \frac{1}{x}}$$

Řešení: Nejprve přepíšeme

$$2^{\tan \frac{1}{x}} = e^{\tan \frac{1}{x} \cdot \ln 2}$$

a uvědomíme si, že $\ln 2$ je úplně obyčejná konstanta ten zbytek je složená funkce. Máme vnější funkci $f(x) = e^y$, $f'(x) = e^y$, vnitřní $g(x) = \ln 2 \tan \frac{1}{x}$, spojitost vyřešíme za chvíli a máme:

$$\left(e^{\tan \frac{1}{x} \cdot \ln 2} \right)' = e^{\tan \frac{1}{x} \cdot \ln 2} \cdot \left(\ln 2 \tan \frac{1}{x} \right)'$$

Opět složená funkce, vnější $f(x) = \tan y$, $f'(x) = \frac{1}{\cos^2 y}$ vnitřní $g(x) = \frac{1}{x}$, $g'(x) = -\frac{1}{x^2}$, $\frac{1}{x}$ je spojitá mimo nulu, celkem $(\tan \frac{1}{x})' = \frac{1}{\cos^2 \frac{1}{x}} \cdot -\frac{1}{x^2}$ takže máme:

$$\left(e^{\tan \frac{1}{x} \cdot \ln 2} \right)' = e^{\tan \frac{1}{x} \cdot \ln 2} \cdot \left(\tan \frac{1}{x} \right)' = 2^{\tan \frac{1}{x} \cdot \ln 2} \cdot \ln 2 \frac{1}{\cos^2 \frac{1}{x}} \cdot -\frac{1}{x^2}$$

Podmínky: $\frac{1}{x} \neq 0$ a kvůli tangens $\frac{1}{x} \neq \frac{\pi}{2} + k\pi$, $k \in \mathbb{Z}$. Potřebovali jsme spojitost $\tan \frac{1}{x}$, který je spojitý na příslušných intervalech.

$$(n) \frac{1}{\sqrt{2}} \operatorname{arccot} \frac{\sqrt{2}}{x}$$

Řešení: Složená funkce: vnější $f(x) = \operatorname{arccot} y$, $f'(y) = \frac{-1}{1+y^2}$ a vnitřní $g(x) = \frac{\sqrt{2}}{x}$, $g'(x) = \sqrt{2} \frac{-1}{x^2}$, g je spojitá mimo 0, takže:

$$\left(\frac{1}{\sqrt{2}} \operatorname{arccot} \frac{\sqrt{2}}{x} \right)' \stackrel{SD}{=} \frac{1}{\sqrt{2}} \frac{-1}{1 + \frac{2}{x^2}} \sqrt{2} \cdot \frac{-1}{x^2} = \frac{1}{2+x^2}$$

Podmínky: $x \neq 0$.

$$(o) \frac{x^p(1-x)^q}{1+x}, \quad p, q > 0$$

Řešení: Dce podílu a zároveň součinu:

$$\left(\frac{x^p(1-x)^q}{1+x} \right)' \stackrel{AD}{=} \frac{[px^{p-1}(1-x)^q + x^p q(1-x)^{q-1}(-1)](1+x) - x^p(1-x)^q \cdot 1}{(1+x)^2}$$

Podmínky: $x \neq -1$, což nám zároveň zaručí spojitost pro podmínky věty.

$$4. (a) \ln \frac{x^2 - 1}{x^2 + 1}$$

Řešení: Příklad máme z <https://users.math.cas.cz/~vanzura/SBIR8.PDF>
Z věty o derivaci složené funkce máme

$$\left(\ln \frac{x^2 - 1}{x^2 + 1} \right)' = \frac{x^2 + 1}{x^2 - 1} \cdot \frac{2x(x^2 + 1) - 2x(x^2 - 1)}{(x^2 + 1)^2} = \frac{4x}{(x^2 + 1)(x^2 - 1)}$$

$x \in (-\infty, -1) \cup (1, \infty)$

$$(b) \operatorname{arccot} \frac{2x}{x^2 - 1}$$

Řešení: Příklad máme z <https://is.muni.cz/do/sci/UMS/el/analyza/pages/derivace.html>
Z věty o derivaci složené funkce máme

$$\left(\operatorname{arccot} \frac{2x}{x^2 - 1} \right)' = \frac{-1}{1 + \frac{2x}{x^2 - 1}} \cdot \frac{2(x^2 - 1) - 2x \cdot 2x}{(x^2 - 1)^2} = \frac{2}{1 + x^2}.$$

$x \neq \pm 1$

$$(c) \sqrt{1 + e^{\sqrt{3+x^2}}}$$

Řešení: Z věty o derivaci složené funkce máme

$$\left(\sqrt{1 + e^{\sqrt{3+x^2}}} \right)' = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{\sqrt{1 + e^{\sqrt{3+x^2}}}} \cdot e^{\sqrt{3+x^2}} \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{\sqrt{3+x^2}} \cdot 2x$$

$x \in \mathbb{R}$

$$(d) \frac{e^x - e^{-x}}{e^x + e^{-x}}$$

Řešení: Z věty o derivaci složené funkce máme

$$\begin{aligned}\left(\frac{e^x - e^{-x}}{e^x + e^{-x}}\right)' &= \frac{(e^x + e^{-x})(e^x + e^{-x}) - (e^x - e^{-x})(e^x - e^{-x})}{(e^x + e^{-x})^2} \\ &= \frac{(e^{2x} + e^{-2x} + 2) - (e^{2x} + e^{-2x} - 2)}{(e^x + e^{-x})^2} = \frac{4}{(e^x + e^{-x})^2}\end{aligned}$$

$x \in \mathbb{R}$

- (e) $\sin(\arcsin x)$

Řešení:

$$(\sin(\arcsin x))' = \cos(\arcsin x) \cdot \frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$$

$D_f : x \in [-1, 1], D_{f'} : x \in (-1, 1)$

- (f) $\ln(\ln x) + \ln(\ln 2)$

Řešení:

Aplikujeme derivaci složené funkce a fakt, že $\ln(\ln 2)$ je konstanta:

$$(\ln(\ln x) + \ln(\ln 2))' = \frac{1}{\ln x} \cdot \frac{1}{x} + 0$$

$x > 1$

5. Vypočtěte derivace (i jednostranné) následujících funkcí

Toto cvičení máme z <https://users.math.cas.cz/~vanzura/SBIR8.PDF>

- (a) $f(x) = x \cdot |x|$

Řešení: Funkci lze rozepsat jako

$$f(x) = \begin{cases} -x^2, & x < 0 \\ x^2, & x \geq 0. \end{cases}$$

Pak máme

$$f'(x) = \begin{cases} -2x, & x < 0 \\ 2x, & x > 0. \end{cases}$$

Zbývá vyšetřit derivaci v 0.

1. možnost: z definice. Pro derivaci zprava a zleva máme

$$f'_+(0) = \lim_{h \rightarrow 0+} \frac{f(0+h) - f(0)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0+} \frac{h^2 - 0}{h} = \lim_{h \rightarrow 0+} \frac{h^2}{h} = 0.$$

a

$$f'_-(0) = \lim_{h \rightarrow 0-} \frac{f(0+h) - f(0)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0-} \frac{-h^2 - 0}{h} = \lim_{h \rightarrow 0-} \frac{-h^2}{h} = 0.$$

Závěr: derivace v 0 existuje a rovná se 0.

2. možnost: z věty.

Funkce je spojitá v 0, tedy z věty máme

$$f'_+(0) = \lim_{x \rightarrow 0+} f'(x) = \lim_{x \rightarrow 0+} 2x = 0.$$

a

$$f'_-(0) = \lim_{x \rightarrow 0-} f'(x) = \lim_{x \rightarrow 0-} -2x = 0.$$

Dohromady $f'(0) = 0$.

(b)

$$f(x) = \begin{cases} 1-x, & x \in (-\infty, 1) \\ (1-x)(2-x), & [1, 2] \\ -(2-x), & (2, \infty) \end{cases}$$

Řešení:

Na otevřených intervalech máme

$$f'(x) = \begin{cases} -1, & x \in (-\infty, 1) \\ 2x-3, & (1, 2) \\ 1, & (2, \infty) \end{cases}$$

Protože funkce je spojitá na celém $\mathbb{R}$, lze derivace v bodech 1 a 2 dopočítat z věty.

$$f'_+(1) = \lim_{x \rightarrow 1^+} f'(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} 2x - 3 = -1.$$

a

$$f'_-(1) = \lim_{x \rightarrow 1^-} f'(x) = \lim_{x \rightarrow 1^-} -1 = -1.$$

Dohromady $f'(1) = -1$.

$$f'_+(2) = \lim_{x \rightarrow 2^+} f'(x) = \lim_{x \rightarrow 2^+} 1 = 1.$$

a

$$f'_-(2) = \lim_{x \rightarrow 2^-} f'(x) = \lim_{x \rightarrow 2^-} 2x - 3 = 1.$$

Dohromady $f'(2) = 1$.

(c) $f(x) = |\ln|x||$

Řešení: Prve funkci rozepíšeme

$$f(x) = \begin{cases} \ln(-x), & x \in (-\infty, -1) \\ -\ln(-x), & x \in [-1, 0) \\ -\ln(x), & x \in (0, 1) \\ \ln(x), & x \in [1, \infty) \end{cases}$$

Derivace ve vnitřních bodech intervalů:

$$f'(x) = \begin{cases} \frac{1}{x}, & x \in (-\infty, -1) \\ -\frac{1}{x}, & x \in (-1, 0) \\ -\frac{1}{x}, & x \in (0, 1) \\ \frac{1}{x}, & x \in (1, \infty) \end{cases}$$

Funkce je spojitá na svém definičním oboru $D_f = (-\infty, 0) \cup (0, \infty)$.

Pro body ± 1 tedy můžeme použít větu.

$$f'_+(1) = \lim_{x \rightarrow 1^+} f'(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{1}{x} = 1.$$

a

$$f'_-(1) = \lim_{x \rightarrow 1^-} f'(x) = \lim_{x \rightarrow 1^-} -\frac{1}{x} = -1.$$

Protože derivace zleva a zprava se nerovnají, tak derivace $f'(1)$ neexistuje.
Analogicky

$$f'_+(-1) = \lim_{x \rightarrow -1^+} f'(x) = \lim_{x \rightarrow -1^+} -\frac{1}{x} = -1.$$

a

$$f'_-(-1) = \lim_{x \rightarrow -1^-} f'(x) = \lim_{x \rightarrow -1^-} \frac{1}{x} = 1.$$

Protože derivace zleva a zprava se nerovnají, tak derivace $f'(-1)$ neexistuje.

Bonus

6. Zderivujte funkci $f(x) = \lfloor x \rfloor \sin^2 \pi x$.

Řešení: Příklad máme z <https://users.math.cas.cz/~vanzura/SBIR8.PDF>

Zafixujme $k \in \mathbb{Z}$ a uvažujme interval $I_k = (k, k+1)$.

Pro funkci a její derivaci pak platí $f(x) = k \sin^2 \pi x$, $f'(x) = k \cdot 2 \sin(\pi x) \cos(\pi x) \pi$, $x \in I_k$.

Protože funkce je spojitá zprava, z věty platí

$$f'_+(k) = \lim_{x \rightarrow k^+} k \cdot 2 \sin(\pi x) \cos(\pi x) \pi = 0.$$

Derivaci $f'_-(k)$ spočítáme z definice

$$\begin{aligned} f'_-(k) &= \lim_{h \rightarrow 0^-} \frac{\lfloor k+h \rfloor \sin^2(\pi(k+h)) - k \sin^2(\pi k)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0^-} \frac{(k-1) \sin^2(\pi(k+h))}{h} \\ &= (k-1) \lim_{h \rightarrow 0^-} \frac{(\sin(\pi k) \cos(\pi h) + \cos(\pi k) \sin(\pi h))^2}{h} \\ &= (k-1) \lim_{h \rightarrow 0^-} \frac{((-1)^k \sin(\pi h))^2}{h} = (k-1) \lim_{h \rightarrow 0^-} \frac{\sin(\pi h)}{\pi h} \cdot \pi \sin(\pi h) \stackrel{AL}{=} 0. \end{aligned}$$

Závěr: derivace $f'(k) = 0$.